

Lorencová, Anna; Koštuřík, Pavel

Nález lidských kosterních pozůstatků u Bobravy

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1977-1978, vol. 26-27, iss. E22-23, pp. 282-284

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109258>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

(рис. 8:1—7) и осколки шлифованной каменной индустрии (рис. 8:8—10), три пряслицы (рис. 8:11—13) а также осколок со славянского сосуда (рис. 8:14). Щепная и шлифованная каменная индустрия относится к неолиту и энеолиту, пряслицы наверное относятся к культуре эвмшоветской. Самым ценным в коллекции является осколок городищенского сосуда. Он относится к 10 веку и доказывает нам то, что на этой территории жили люди и во время славянской эпохи.

Перевел Е. Петров

EINIGE ARCHÄOLOGISCHE FUNDE AUS DER UMGEBUNG VON SENORADY (BEZIRK TRĚBÍČ). Die Sammlung von Richard Jeřábek in Rožnov pod Radhoštěm enthält u. a. eine Kollektion des archäologischen Materials, welches höchstwahrscheinlich aus dem Burgwall „Malá skála“ bei Senorady stammt. In der erwähnten Kollektion sind folgende Gegenstände erhalten: gespaltenes Steinwerkzeug (Abb. 8: 1—7), Reste des geschliffenen Handwerkszeuges (Abb. 1, 8: 8—10), drei Spinnwirtel (Abb. 8: 11—13) und eine Randscherbe eines slawischen Gefäßes (Abb. 8:14). Das gespaltenes sowie geschliffene Handwerkszeug kann man in die jüngere und spätere Steinzeit datieren, die Spinnwirtel gehören allem Anschein nach der Jevišovicer Kultur an. Am wichtigsten erscheint der Fund der Scherbe eines Burgwallgefäßes. Sie stammt höchstwahrscheinlich aus dem 10. Jahrhundert, und weißt die Ansiedlung dieses Dorfes auch in der slawischen Phase nach.

Übersetzt von Lenka Stöckleinová

Nález lidských kosterních pozůstatků u Bobravy

V prosinci roku 1972 byly nalezeny na katastru obce Želešice v okrese Brno-venkov na staveništi nové silnice do Rajhradu (asi 30 m vlevo od státní silnice Brno—Znojmo proti vjezdu do motelu Bobrava) lidské kostrové pozůstatky. Přispěním příslušníků SNB z Modřic byly zajištěny a ponechány in situ k antropologickému a archeologickému posouzení. Po úplném odkrytí zeminy byla zaznamenána tato situace:

V hloubce asi 40 cm spočívaly na jílovém podkladu součásti téměř úplného lidského skeletu. Jejich anatomické uspořádání svědčilo, že nebožtík byl uložen do země na záda, v natažené poloze, s napjatými dolními končetinami, s hlavou rovně, na týlu, s obličejem hledícím k východu. Pravá paže byla natažena podél těla, levá byla v lokti ohnutá, takže předloktí směřovalo šikmo ke krajíně pánevní; v krajíně pánevní ležela ruka obrácená hřbetem vzhůru. Kostra měřila in situ 160 cm, její podélná osa směřovala od západu k východu. Kolem lebky a kostrových součástí horní partie trupu bylo roztroušeno mnoho korálků či perel ze skla. Napříč krční páteře ležel kovový půlkruh. Stopy po rakvi ani po kamenném obložení nebyly nalezeny.

Stav zachovalosti skeletu nepřipouští, aby jeho součásti byly ze země vyzvednuty bez porušení. Byly proto ponechány in situ, neboť i tak umožňovaly studování známek důležitých pro posouzení pohlaví a věku.¹

Jak bylo již výše uvedeno, šlo o nález téměř úplného skeletu. Basální část bradové krajiny dolní čelisti a konfigurace kostí pánevních jak v krajíně pubické, tak i v dorsální krajíně ilio-ischiadické nasvědčují, že šlo s největší pravděpodobností o ženu. Dolní kosti končetin měly zcela oddělené epifysy od diafys, kost křížová i kosti pánevní byly jednotné. V chrupu byly nepochybně prořezány P_2 a M_2 , přičemž kořeny druhých stoliček nebyly v hrotech dosud uzavřeny. Tento stav osifikace a dentice nasvědčuje, že šlo pravděpodobně o dívku ve věku 14 až 16 let.

Ze šlo s největší pravděpodobností o dívku, podporují i nálezy archeologické. Popis archeologického materiálu:

Zbytek železného půlkruhu částečně zkorodovaného, který se nalézal v horní části kostry, napříč krční páteře (obr. 9:1).

Dobře zachovalý bronzový prsten, jehož poloha nebyla přesně zachycena vzhledem k urychlenému průzkumu (obr. 9:2).

Dvanáct bronzových esovitých záušnic, které byly původně součástí výzdoby čelenky pohřbené dívky. Dvě z nich jsou však tak zkorodované, že drží pospolu (obr. 9:13). Ostatní jsou poměrně dobře zachovalé. Popisované esovité záušnice se nalézaly poblíž lebky, což nesporně potvrzuje jejich funkci. Průměr těchto záušnic se pohybuje kolem 1 cm (obr. 9:3—13).

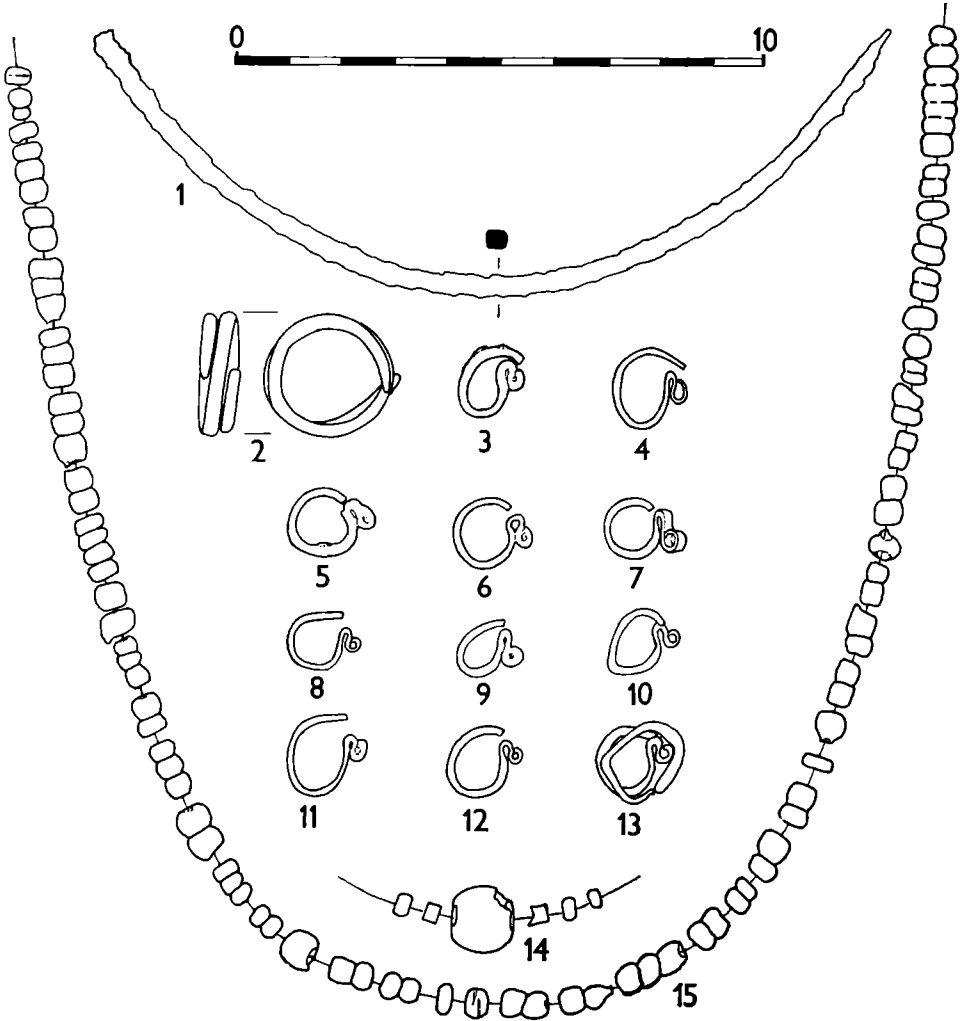
¹ K. Saller—R. Martin, Lehrbuch der Anthropologie, Stuttgart 1956—1964; G. Olivier, Pratique anthropologique, Paris 1960.

Větší korál ze skleněné hmoty s jemnější povrchovou vrstvičkou. Povrch je místy značně zkorodován (obr. 9:14).

Pět drobných žlutavých korálků kruhového průřezu, které byly rovněž s největší pravděpodobností vyrobeny ze sklené hmoty (obr. 9:14).

Větší počet modrých skleněných perel různých tvarů, jež byly zřejmě součástí náhrdelníku, což by podporovala i nálezová situace, neboť uvedené perly se nalézaly v horní části trupu a kolem lebky (obr. 9:15).

Pokud jde o věk dívky: z paleodemografických studií mladohradištních pohřebišť na Moravě je známé, že do 20. roku života umíralo asi 30–55 % jedinců, z nichž 14 až 16letí tvořili asi 10 %.²

Obr. 9. Želešice, okr. Brno-venkov. Předměty z kostrového hrobu. (Kresba M. Bálek.)

² A. Lorencová, Anthropologische Bearbeitung des Skelettmaterials, Folia 10, Biologica 21, UJEP Brno 1969, 15–80.

Z á v ě r

Kosterní pozůstatky nalezené na katastru obce Želešice při Bobravě náležely s největší pravděpodobností dívce ve věku 14–16 let vyšší postavy. Pohřbena byla s ozdobami, které nález datují do mladohradištního období. Také způsob uložení je pro tuto dobu obvyklý. I přes to, že se v hrobě nenalezly ozdoby z dražších kovů, můžeme soudit, že šlo o hrob bohatší. Tomu nasvědčuje větší počet esovitých záušnic, náhrdelník z modrých skleněných perel a zbytek náhrdelníku z drobných žlutavých korálek. Uvedené archeologické předměty tedy plně podporují naše tvrzení. Analogie k náhrdelníku z modrých skleněných perel známe z různých lokalit, například i z Mikulčic, kde se však vyskytují i ve starších hrobech.³ Je zřejmé, že skleněné perly i esovité záušnice byly ve slovanském období oblíbenou ozdobou žen. Často se s nimi setkáváme v ženských hrobech ve značném časovém rozpětí.

Popisovaný hrob byl možná součástí většího slovanského pohřebiště, z něhož se nám bohužel nepodařilo zjistit další nálezy, poněvadž terénní úpravy na výstavbě nové silnice pokračují rychlým tempem a hroby při nasazení těžké mechanizace snadno uniknou i pozornosti dělníků.

Anna Lorencová – Pavel Košťurík

Открытие человеческих останков около мотеля „Бобрава“. В декабре 1972 года была найдена на территории села Желешице в области города Брно при строительстве нового шоссе в село Райград (приблизительно в 30 метрах налево от государственной магистрали Брно—Зноймо против въезда к мотелю „Бобрава“) могила с остатками человеческого скелета. С помощью членов милиции из Модржиц (район г. Брно), взявшие могилу под свою охрану, она была оставлена in situ для антропологическо-археологического рассмотрения.

На основании антропологическо-археологического материала было установлено, что в могиле похоронена девушка четырнадцати—шестнадцатилетнего возраста. По могильному инвентарю можно отнести эту находку к позднему городишному периоду.

Из палеодемографических статей, касающихся погребений позднего городишного периода в Моравии, видно, что десять процентов всех похороненных представляют молодые люди четырнадцати—шестнадцати лет. Следовательно, ранний возраст девушки, которой принадлежат остатки костяка, не является редким явлением.

Перевел Алеш Бранднер

DIE MENSCHLICHE KNOCHENRESTE BEI BOBRAVA. Im Dezember 1972 wurden menschliche Überreste in dem Dorf Želešice in Bezirk Brno-venkov auf der Baustelle der neuen Strasse nach Rajhrad (ungefähr dreißig Meter links von der Straße Brno—Znojmo gegenüber der Einfahrt zu dem Motel Bobrava) gefunden. Mit der Mithilfe der Polizei wurden in situ zu der anthropologischen und archäologischen Feststellung gelassen.

Auf Grund des anthropologischen Materials wurde festgestellt, daß das Grab einem Mädchen gehörte, welches 14–16 Jahre alt war. Die typische Ausstattung des Grabes gehört in die Jungburgwallzeit.

Übersetzt von Pavel Košťurík

20 loštické poháry z bývalé sbírky Clary-Aldringen na teplickém zámku¹

V Oblastním muzeu Teplice, Archeologický odbor Bílina, je uložena kolekce předmětů pocházející ze sbírky knížat Clary-Aldringen na teplickém zámku. V kolekci jsou pod původními čísly sbírky 1 a 7 a pod nynějším přírůstkovým číslem Archeologického odboru 3 504/68 uloženy i dva loštické poháry. Nálezové okolnosti obou předmětů jsou nejasné, ale podle lístku z poháru s uchy, na kterém je napsáno »Funde aus Mähren 1877«, je možno uvažovat o původu obou exemplářů.

³ Z. Klanica, Die Ergebnisse der fünfzehnten Grabungskampagne in Mikulčice, PV AÜB za rok 1968, Brno 1970, Taf. 43: 8–30.

¹ Za umožnění publikace obou loštických pohárů děkuji J. Waldhauserovi z Oblastního muzea Teplice, Archeologický odbor Bílina.